

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО**

**НАУКОВИЙ ВІСНИК
МЕЛІТОПОЛЬСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО
ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
СЕРІЯ: ПЕДАГОГІКА**

МЕЛІТОПОЛЬ

2011

Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету: зб. наук. статей / Ред.кол.: І.П. Аносов (голов.ред.) та ін. – Мелітополь. – 2011. – Вип. 6. – 372 с.

Збірник наукових праць присвячений аналізу проблем психолого-педагогічної освіти, удосконалення освітнього процесу навчальних закладів. Автори розглядають освіту у філософсько-антропологічних рефлексіях, звертають увагу на перспективи сучасної педагогічної освіти, а також порушують проблеми розвитку творчої особистості. Адресується науковцям, педагогічним працівникам, аспірантам, докторантам та науковим співробітникам, магістрантам, студентам педагогічних навчальних закладів.

Засновник:

**Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького**

Головний редактор:

доктор педагогічних наук, професор

Аносов І.П.

Заступник головного редактора:

доктор філософських наук, професор

Троїцька Т.С.

Члени редакційної колегії:

доктор педагогічних наук, професор

Глузман О.В.

доктор педагогічних наук, професор

Максимов О.С.

доктор мистецтвознавства, професор

Мартинюк Т.В.

доктор педагогічних наук, професор

Павленко А.І.

доктор педагогічних наук, професор

Павлотенков Є.М.

доктор педагогічних наук, професор

Приходько М.І.

доктор педагогічних наук, професор

Фунткіова О.О.

доктор філософських наук, професор

Шкода В.В.

Збірник наукових праць зареєстровано в Міністерстві юстиції України

серія КВ № 14524-3495Р від 15.09.2008.

Постановою Президії ВАК України від 10.02.2010р. №1-05/1 збірник включено у перелік наукових видань, у яких можуть публікуватися основні результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук в галузі «Педагогічні науки».

Друкується за рішенням Вченої ради Мелітопольського державного педагогічного університету імені Б. Хмельницького (протокол № 7 від 12.05.2011 р.).

© Мелітопольський державний педагогічний
університет імені Богдана Хмельницького

ЗМІСТ

ОСВІТА У ФІЛОСОФСЬКО-АНТРОПОЛОГІЧНИХ
РЕФЛЕКСІЯХ

Ильницька М.В. Творчість як суб'єктивна передумова креативного розвитку особистості: теоретико-методологічні підходи.....	6
Гисдишев В.М. «Ефект жюльвернізма»: шлях до картографічної грамотності та конструктивістського мислення учнів.....	13
Грама П.Г., Грама Г.П., Татарінова С.О. Математичний розвиток особистості дитини дошкільного віку в сучасному баченні навчальних програм.....	20
Дациenko Л.М. Сдпність людини та довкілля як онтологічна засада антропогенної географії.....	26
Кристовчук Т.С. Компетентнісний підхід: європейський вимір.....	33
Мишишин І.Я., Троханяк Н.А. Умови та механізми реалізації деструктивних впливів медіа на людину.....	42
Надольська Ю.А. Соціокультурні передумови становлення та розвитку освіти національних меншин на півдні України другої половини ХІХ-початку ХХ століття.....	47
Сегеда Н.А. Феноменологія розвитку людини в освітніх моделях.....	53
Троцька Т.С., Семікін М.О. Методологічні аспекти сучасної етнокультурної освіти.....	61

ПЕДАГОГІКА І ПСИХОЛОГІЯ РОЗВИТКУ ТВОРЧОЇ
ОСОБИСТОСТІ

Абдуллаев А.К., Ребар И.В., Горшкова И.Е. Психолого-педагогические основы спортивного отбора.....	68
Воронін Д.Є. Методика виховання здорового способу життя соціально незахищених дітей в умовах інтернатних закладів.....	76
Гончарова О.А. Креативний компонент інноваційної діяльності майбутнього вчителя.....	82
Горбунова Н.В. Діяльнісно-компетентнісний підхід до організації словникової роботи.....	88
Дужа-Задорожна М.П., Швед М.С. Особливості надання соціально-педагогічних послуг сім'ї у Німеччині.....	98
Жейнова С.С. Творчі якості майбутнього педагога-вихователя як чинник успішної професійної діяльності.....	107
Йоркіна Є.Б. До проблеми формування професійно-важливих якостей майбутніх музикантів-інструменталістів.....	113

ФЕНОМЕНОЛОГІЯ РОЗВИТКУ ЛЮДИНИ В ОСВІТНІХ МОДЕЛЯХ

Анотація. Сергед Н.А. Феноменологія розвитку людини в освітніх моделях. У статті розглянуто історіогенез феноменології розвитку людини, який утворюється шляхом інтеграції змісту природовідповідної, теоцентричної, натурцентристської, соціоцентричної, антропоцентричної, гуманістичної, кваліфікаційно-компетентнісної, холистичної освітніх моделей.

Ключові слова: розвиток людини, розвиток особистості, концепція, модель, освіта, професія, викладач.

Аннотация. Сегеда Н.А. Феноменология развития человека в образовательных моделях. В статье рассмотрен историогенез феноменологии развития человека, основанный на реинтеграции содержания естественной, теоцентрической, натурцентристской, социоцентрической, антропоцентрической, гуманистической, квалификационно-компетентностной, холистической образовательных моделей.

Ключевые слова: развитие человека, развитие личности, концепция, модель, образование, профессия, преподаватель.

Summary. Segeda N.A. Phenomenology of human development in educational models. The article describes the historygenез of human development phenomenology that is created by the meaning reintegration of natural, teocentric, naturecentric, sociocentric, anthropocentric, humanistic, qualification and competence, a holistic educational models.

Key words: human development, development of the personality, concept, design, education, profession, lecturer.

Постановка проблеми. Розвиток людини є результатом інтеграції циховання, навчання і освіти – процесів, що становлять суть педагогіки. Природний шлях розвитку людини певною мірою охоплює усі його види: фізичний, фізіологічний, психічний, соціальний, духовний, до якого входить естетичний і художній розвиток. На цьому підґрунті упродовж життя відбувається соціальний розвиток психіки, який має надзвичайно складний характер і проходить не лише шляхом перетворення психічних форм природного розвитку у психічні новоутворення різного рівня і складності епигенетичного походження, а й зазнає ефекту соціального впливу. Саме це, як важлива обставина, розкриває визначену здавна педагогічну сутність феномена розвитку людини.

Обрання державної самостійності народом України було акумульованим виявом сформованої ідеї розвитку особистості на ментальному рівні, що дозволило розпочати новітню історію вітчизняної педагогіки з конвенційного і декларативного рівня втілення гуманістичних ідей в багаторівневу освітню практику. В Україні на законодавчому шаблі ідея розвитку людини закладена у Національній доктрині розвитку освіти, де, зокрема, йдеться про те, що глобалізація, зміна технологій, перехід до постіндустріального, інформаційного

суспільства, утвердження пріоритетів сталого розвитку, інші властиві сучасній цивілізації риси зумовлюють розвиток людини як головну мету, ключовий показник і основний важіль сучасного прогресу [1]. На перший план освітніх завдань виступає розвиток Людини з гуманітарними пріоритетами як єдиним духовним стрижнем особистості, основою буття людства [2, с. 81].

Соціальний попит на розвинуту особистість став змістом пролонгованої мети багаторівневої системи освіти та для загальної педагогіки і теорії професійної освіти актуалізував проблему сучасного розуміння феномена цілісного розвитку людини, оскільки він відбувається на тлі численних емпіричних і нормативних спроб встановити характер її змін як індивідуальності і особистості, члена спільноти та професіонала. Тому суспільство вимушене регулювати цю сферу за допомогою спеціально створених і реалізованих освітніх моделей соціальних інститутів, у яких розробляються способи і засоби балансування між тим, який досвід може отримати людина від соціуму через його конкретних представників у кожній соціальній ситуації, і тим, що вона може дати суспільству як суб'єкт культуротворення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Наприкінці минулого століття у методологічному апараті педагогіки утворилось три провідні концепції, які визначали наступні ракурси використання поняття розвитку в педагогіці. Зокрема, ідея розвитку стала головною у концепції Є. Белозерцева, В. Матросова, М. Нікандрова, В. Сластьоніна [3]. Розвиток творчого потенціалу став визначальною ознакою концепції В.Б. Новичкова, К.М. Ушакова [4]. Розвиток індивідуальності та становлення особистості – аксіологема концепції гуманістичної освіти І.А. Зязюна [5]. У В.І. Лугового всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства виступає головним завданням гуманної педагогічної освіти [6].

Розвиток особистості на теоретико-методологічному рівні є складовим елементом методологічного апарату педагогічної науки, тому його педагогічне тлумачення є у більшості сучасних навчальних посібників. Узагальнений зміст поняття полягає у тлумаченні розвитку як об'єктивного процесу внутрішніх, послідовних кількісних і якісних змін психофізіологічних і духовних сил людини; процес закономірних змін особистості в результаті її соціалізації, який відбувається поетапно, через адаптацію, індивідуалізацію, інтеграцію (персоніфікацію); здібності і функції, що з'являються під час процесу навчання і відтворюють в особистості історично сформовані людські якості [7, с. 285]. Але, попри надзвичайну вживаність у педагогіці поняття “розвиток”, системний розгляд розвитку людини як пролонгованої мети різнорівневої освіти сьогодні не набув належного висвітлення у контексті соціокультурної реінтеграції історично утворених і сучасних освітніх моделей.

Формулювання цілей статті, постановка завдання. Запропонована теорія має на меті виокремлення освітніх моделей, які утворились в історії формування педагогічної теорії і по своєму орієнтувались у тлумаченні категорій розвитку людини та відповідно цього розуміння будували зміст і технології навчально-виховного процесу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Звернення до феномену розвитку в педагогіці започатковано традицією вивчення освітніх процесів як таких, що реалізують функцію соціалізації людини, тобто її виховання відповідно до культурних норм, створених суспільством.

Невеликий екскурс в історіогенез ідеї розвитку говорить про те, що її витoki знаходяться в античному формулюванні педагогічної цілі як "всебічного гармонійного розвитку" людини, який ще з часів Аристотеля за змістом відходить історично зумовлене трактування, але й до сьогодні реінтеграція історій навчання і виховання, освіти і розвитку незмінно виявляється на рівні методологічного цілепокладання. У світовій педагогіці для класичної ідеї розвитку XVII століття стало знаковим, адже Я.А. Коменський на педагогічному підґрунті відродив думку Аристотеля про життя як внутрішній розвиток. Усвідомлення наявності в людському розвитку диференційованих етапів привернуло увагу педагога у першу чергу до проблем дитинства та призвело до необхідності наукового і систематичного вивчення розвитку в педагогіці. Принцип природовідповідності виховання, проголошений Я.А. Коменським з того часу й до сьогодні залишається одним із визначальних. Видатний педагог є автором не тільки вікової періодизації, але й вікової систематизації освіти (материнська школа, 6-річна школа рідної мови, гімназія, академія для змужнілих молодих людей). Для педагогіки XVIII століття важливою стала книга Ж.-Ж. Руссо "Еміль, або Про виховання", де було продовжено ідею природовідповідності Я.А. Коменського. Еволюційну сутність навчального процесу було виокремлено у поглядах П. Каптерева, котрий наприкінці XIX століття наголошував: "Сутність освітнього процесу полягає у саморозвитку організму; передаванні найважливіших культурних підбань і повчань старшим поколінням молодшому. І це є тільки зовнішній бік процесу, який приховує саму суть його" [8, с. 368].

До наукового оформлення поняття розвитку долучались більшість видатних філософів усіх часів, котрі у своїх поглядах висвітлювали його педагогічні аспекти. Наприкінці XIX - початку XX століття наукове розуміння феномену розвитку відносно процесів, які відбуваються з людиною в педагогічній галузі спричинило прагнення психологів, психіатрів, педагогів і філософів різних країн сконцентрувати свої пошуки шляхів вирішення важливого завдання – синтезу, органічного поєднання усього теоретичного і практичного потенціалу "дитинознавства", яке німці назвали *Kinderforschung*, англійці – *Child study*, росіяни – педологією. Деякі представники закордонної

психолого-педагогічної думки (Г. Айзенк) вважають розвиток самостійний процесом, що має власні внутрішні закономірності, незалежні від навчання. Останнє в такому ракурсі розглядається як умова пристосування педагогічного процесу до розвитку учня, інакше кажучи, педагогічний процес йде з розвитком. Протилежна наукова позиція (Ф. Бартлетт, Ю. Мальцма) запропонована в адаптаційному підході.

На початку минулого століття (у 20-30 роки) Л.С. Виготський запропонував теорію розвитку особистості у навчанні, за якою зазначені процеси є взаємозумовленими, відбуваються у діалектичному взаємозв'язку коли навчання враховує можливості інтелектуального розвитку і випереджає його. Зазначена теорія була активно опрацьована як на науковому, так і на практичному рівнях, збагатилась безліччю різноманітних особливостей концептуальних підходів, проте її суть акумульовано у розумінні того, що навчання впливає на розвиток особистості. Процес розвитку відбувається під керівництвом педагога, але обов'язково переходить у самостійний пошук суперечностей, проблемних ситуацій та їх вирішення особистістю, яка навчається.

Зважаючи на дослідження, у яких актуалізується не лише питання розвитку учня, зазначимо, що систематизація педагогічного знання відповідно до проблеми розвитку особистості і людини в педагогічному процесі презентована дослідженням Н. Бордовської і О. Реана, котрі запропонували моделі розвитку особистості, реалізовані у педагогічний спосіб: державно-відомча, розвивального навчання, традиційна (формувальна), раціоналістична, феноменологічна, неінституційна [9].

Існують різні спроби моделювання освітніх систем відповідно до цілі розвитку особистості. У нашому дослідженні ми виходимо з того, що освіта та її інститути сьогодні виступають відкритою складноорганізованою багаторівневою нелінійною системою, зміст, динаміка і спрямованість руху якої зумовлена системним смислом Людини як феномена культури і цивілізації, який визначається спрямованістю соціально-культурних інституціональних і неінституціональних систем на цілісний взаєморозвиток, що супроводжується оновленням.

Для смислового узагальнення освітніх систем, які реалізують феноменологію розвитку людини і особистості ми скористались методом моделювання. Виокремлення моделей здійснювалось на підставі теоретичної обґрунтованості соціокультурного контексту змісту освіти, в якому реалізується мета розвитку людини, технологічності і реальної або потенційно широкої розповсюдженості цієї моделі у масовій освіті. Так, природовідповідна освітня модель втілює ідеї цілісності розвитку людини відповідно до її природних нахилів, здібностей, вікових властивостей тощо. У такій моделі визначальних позицій набуває професійна обізнаність педагога у віковій

психології, генетиці, психології, що регулює зміст його професійного розвитку.

Теоцентристська модель ґрунтується на об'єктивно-ідеалістичному зумовленні людини як Божого створіння. Теоцентристській моделі освіти відповідають схоластичний підхід до розвитку духовного та інтелектуального життя людини. Авторитаризм і традиціоналізм цієї моделі сьогодні мають різні відтінки: від заперечення до симпатії, адже відродження цілісності вітчизняної культури не можливе без філософсько-релігійної думки як минулої так і сучасної.

Наукова теза натурцентристської моделі (близької до природовідповідної) виває в ідеї вродженості певного набору якостей, що не підлягають змінам і впливу суспільства, середовища, виховання, проте припускається незначна педагогічна корекція. До цього класу моделей належить типологія К.Юнга екстравертів й інтровертів. У контексті розвитку особистості безпосередньо до педагогічного процесу мають відношення еґеніка і теорія інтелекту, які виникли наприкінці ХІХ століття.

У 30-х роках минулого століття на теренах колишнього СРСР у цілому сформувалась соціоцентрична модель виховання, що була зумовлена ідеологією діалектично-марксистської філософії і сформувала ідеологічно керовану систему освіти, починаючи від статуту закладів, обов'язкового для усіх дієвих осіб, який нормував їх поведінку і навіть зовнішній вигляд. Найяскравішим прикладом соціоцентричної моделі є теорія і методика формування дитячого колективу, розроблена і апробована А.Макаренком. Професійна підготовка викладача у цій моделі спрямована на використання інструментально-технологізованої методики, його світоглядна установка залежить від ідеолого-політичних настанов держави, чітко прописаних ідеологізованих освітніх концепцій. З середини минулого століття розвиток особистості виступає інституційно задекларованою метою освіти на конвенційному і методологічному рівнях. Безпосередня причетність освіти до проблеми розвитку особистості була зафіксована у першій половині минулого століття у "Всезагальній декларації прав людини" у 1948 році, де стверджується, що освіта має бути спрямована на цілісний розвиток людської особистості і до збільшення поваги до прав людини і основних свобод. "Створена ЮНЕСКО упродовж сорока років "Конвенція про права дитини" (ст. 29) вже більш повно відбиває деякі напрями змісту освіти, а саме вказує на одностайність держав-учасниць в тому, що освіта дитини має бути спрямована перш за все на розвиток особистості, талантів і розумових і фізичних здібностей дитини у повному обсязі.

Унікальність людини, її потенційна талановитість, яку треба розвивати у будь-яких освітніх моделях, виступають визначальними тезами антропологічної моделі. Взаємодія і діалог становлять її основні принципи. Антропологічні

педагогічні теорії ґрунтуються на застосуванні в освітньо-виховному процесі ідеї індивідуальності розвитку, яка цікаво представлена у науковій праці С. Тейлора, котрий наголошував на тому, що справжня мета розвитку розуміння (такій, що нею є) полягає у набутті свободи позитивного виявлення самості, як творця чогось незамінного у сфері невичерпних завдань субстанції Людини, на його переконання, залишається такою позитивно-розумною істотою, допоки вона є певне внутрішнє єдине "цілісне розвивальне" [10, с. 112-114].

Науковим авангардом у розробці і упровадженні антропоцентричних моделей є західна психолого-педагогічна наука, що психологічним підґрунтям використала гуманістичну психологію, а саме концепцію недирективного навчання К.Роджерса. Основними термінами цієї моделі виступають самоактуалізація, саморозвиток, самовтілення, самовиявлення, самореалізація, самовіднайдення. Розвиток, самість, спонтанність, незалежність, свобода – складові гуманістичної ідеї в освіті. Викладач в цій моделі виконує роль партнера, котрий рухається разом зі студентом у пошуках істини, пізнанні себе тощо. Педагогічний процес, орієнтований на особистісне зростання, означає культивування в собі людини, здатної до подолання власних настанов і позицій, готової до конструювання освітнього середовища шляхом спільних з учнями зусиль, при цьому, дитина не втрачає свого особистого досвіду і зв'язку з життям, довіри до себе і до вчителя. Відкритість перед майбутнім, здатність до переоцінки цінностей виступають провідними ознаками гуманістичного навчання.

У 60-х роках минулого століття була втілена ідея розвитку особистості дорослої людини у професійній сфері життєдіяльності. Тоді, починаючи здебільшого із західноєвропейських держав, сформувалась ринково-орієнтована модель, основана на відповідній парадигмі освіти і мотивована ускладненням виробничих процесів, що вказували на зміни у професійній діяльності, професійних ролях і на необхідність розвитку нових і більш вузьких спеціалізацій, а також на загальну тенденцію підвищення кваліфікаційних вимог [11, с. 45-49]. Зазначена парадигма спричинила виникнення поняття "кваліфікація", яке функціонально зумовило спрямованість освіти дорослих, а саме – формулювання цілей і завдань системи освіти дорослих та її зв'язок з іншими соціальними інститутами. У цій моделі головним для освіти дорослих виступає не Особистість як суб'єкт власного освітнього процесу, а взаємозв'язки між освітою дорослих і політичною системою, економікою, ринком праці тощо. Структурологічними поняттями моделі виступають: стандарт, норма, етапність і логіка розвитку, технологізованість, адаптованість, прогнозованість у часі і спрямованість. Професійна підготовка викладача у цій моделі спрямована на використання інструментально-технологізованої

...ним, його світоглядна установка залежить від ринкових настанов групи ... держави, конкретизованих концепцій універсального застосування.

Розвиток особистості упродовж життя шляхом реалізації парадигми "життя крізь життя" у загальноєвропейських системах позначається на ... розумінні змісту кваліфікацій та базується на компетентнісному ... розробляється у ракурсі узгодження термінів компетенцій ... до тріади "вимоги до підготовки – зміст освітньої програми – ... навчання". Зазначена парадигма знайшла відбиття у вітчизняних ... і освітніх процесах. Зокрема, розбудова системи безперервної ... освіти пов'язана із приєднанням України до Болонського процесу, ... забезпечення права громадянина на ефективне використання ... кваліфікації, умінь і навичок у зоні європейської вищої освіти. В освітній ... реалізувалась впровадженням освітньо-кваліфікаційних рівнів "бакалавр" (кваліфікація, що дозволяє працювати на первинних посадах на ... і "магістр" (академічний ступінь, кваліфікація, що дає право на ... основних посад на ринку праці, продовження навчання в аспірантурі), ... реалізовувати кваліфікаційно-компетентнісну модель розвитку ... особистості. Вона може видаватись достатньо прагматичною, але основна ... спрямована на узгодження, з'ясування і прозорість для усіх країн легкої ... у встановленні системи дискриптів, що зумовлюють свободу працевлаштування ... людини не лише у своїй державі, що виступає певними гарантіями її участі ... демократичних освітніх і соціокультурних процесах в якості їх суб'єкта.

Викремлення у методологічному апараті педагогіки гармонійного розвитку людини у єдиній ланці з безперервною професійною освітою, ... і вихованням у контексті індивідуальної програми розвитку людини ... відповідно до цінностей культури стало можливим лише в останнє десятиліття ... століття. XXI століття – століття Тотальної Некласичності ... людства, у якому критерій онтології не буде повним, якщо не ... з гуманітарними критеріями Добра (етики) і Краси (естетики). Ця ідея реалізувалась у педагогічній концепції стійкого розвитку людства ... Субетто, яка ґрунтується на тлумаченні творчого начала Природи і Людини. В основі "цивілізації XXI століття" буде освітнє суспільство, яке ... забезпечуватиме стійкий розвиток суспільного інтелекту і освітнього ... суспільства. Цей тип стійкого розвитку спирається на закон випереджального ... розвитку якості людини, якості педагогічних (освітніх) систем у суспільстві ... суспільного інтелекту; на ноосферну моральність, на перехід Разуму із ... стану "Разум для Себе" у стан "Разум-для Землі, Біосфери, Космосу" [12]. У такому контексті, на нашу думку, утворюється *холістична* (цілісна) модель ... розвитку особистості учня, студента, яка зумовлюється креативною ... спрямованістю педагогіки на підготовку до творчого довголіття як на основі ... фізичного довголіття, так і повноти життя. Креативна педагогіка розширює

соціально-культурну мету професійної діяльності викладача, яка полягає не у традиційному розумінні викладання, як передавання-збереження досвіду а у формуванні у майбутнього вчителя *готовності до еволюціонуючого співбуття з професійною реальністю*. Така мета актуалізує тлумачення педагогічної системи як частини освітніх систем, головною метою яких навчання, виховання і передавання знань (освіта), формування компетенцій особистості, які наближають її до стану ідеалу якості Людини (якості особистості і якості професіонала).

Висновки. Отже, постановка проблеми розвитку людини в історії і теорії педагогічного знання здебільшого була спрямована на вивчення педагогічних аспектів забезпечення гармонічного розвитку особистості учня та спиралась на певні освітні парадигми, зумовлені соціальним попитом. Аналіз історіогенезу проблеми розвитку особистості в педагогіці здійснений у спосіб модельної реалізації його феноменології дає підстави для виокремлення природовідповідної, теоцентристської, натурцентристської, соціоцентричної, антропоцентрованої, гуманістичної, кваліфікаційно-компетентнісної, холістичної освітніх моделей. Реінтеграція (відновлювана взаємодія, оновлення) їх змісту може демонструвати історіогенез феноменології розвитку людини в багаторівневій освітній системі. Специфікою педагогічного вивчення феномену розвитку є визначення його закономірностей у певних створених соціально-культурних умовах, що реалізуються в організований спосіб навчання і виховання, у зв'язку з чим постає питання їх спрямованості на особистісне, професійне і культурне зростання як спільне архізадання людини і системи безперервної освіти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Національна доктрина розвитку освіти від 17 квітня 2002 року N 347/2002/ [Електронний ресурс] / Режим доступу: www.mon.gov.ua/laws/Ukaz_Pr_347.doc
2. Концепция педагогического образования: типовой учеб. план. – М.: Гособразование СССР, Управление подгот. повышения квалификации и переподгот. пед. кадров, УМО, 1989. – 17 с.
3. Новичков В.Б. Два подхода к концепции педагогического образования / В.Б. Новичков, К.М. Ушаков. // Педагогическое образование на современном этапе: содержание, структура, организационные формы: сб.науч.тр. / под ред. В.Б. Новичкова. – М. : АПН СССР, 1989. – 106 с.
4. Зязюн І. А. Гуманістична стратегія теорії і практики навчального процесу / І.А. Зязюн // Рідна школа. – 2000. – № 8. – С. 8-13.
5. Луговий В.І. Педагогічна освіта в Україні: структура, функціонування, тенденції розвитку/ В.І. Луговий за заг.ред. акад. О. Г. Мороза. – К. : МАУП, 1994. – 196с.

6. Коджаспирова Г.М., Коджаспиров А.Ю. Словарь по педагогике./ М. Коджаспирова, А.Ю. Коджаспиров. – М. ИКЦ «МарТ»; Ростов н/Д : Изд. Центр «МарТ», 2005. – 448с.
7. Каптерев П.Ф. Дидактические очерки / П.Ф. Каптерев. – М.: Педагогика, 1984. - 435 с.
8. Бордовская Н.В., Педагогика: учебник для вузов. / Н.В. Бордовская, А.А. Реан – СПб.: «Питер». – 307 с.
9. Гессен С.И. Основы педагогики. Введение в прикладную философию. / С.И. Гессен. – М.: Школа-Пресс, 1995. – 447 с.
10. Dewe, B., Theorien der Erwachsenenbildung. / B.Dewe, G.Frank W. Hüge. – In Handbuch. Hueber, München, 1988. – P. 45-49.
11. Субетто А.И. Этика педагогических инноваций [Электронный ресурс]
- А.И.Субетто.Режимдоступу:<http://www.trinitas.ru/rus/doc/0012/001a/00120169.htm>

УДК 141.319.8..378

Троїцька Т.С., Семікін М.О.

МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ СУЧАСНОЇ ЕТНОКУЛЬТУРНОЇ ОСВІТИ

Анотація. Троїцька Т.С., Семікін М.О. Методологічні аспекти сучасної етнокультурної освіти. Інтенсивні зміни в сучасному світі, міграційні процеси, національне відродження зумовлюють створення єдиного гармонійного освітньо-культурного простору. Процес залучення до оптимізації навчання і виховання етнокультурних компонентів потребує імплементації мети, змісту, технологій навчання і виховання етнометодологічним підходом як найважливішою складовою освітньої стратегії людиноцентризму.

Ключові слова: єдність національного і загальнолюдського ідеалів освіти, етнокультурна варіативність, етнометодологічний підхід, етнопедagogіка, людиноцентризм, методологія, національне відродження.

Аннотация. Троицкая Т.С., Семикин М.А. Методологические аспекты современного этнокультурного образования. Интенсивные изменения в современном мире, миграционные процессы, национальное возрождение детерминируют создание единого гармонического образовательно-культурного пространства. Процессе включения в оптимизацию обучения и воспитания этнокультурных компонентов требует имплементации целей, содержания, технологий обучения и воспитания этнометодологическим подходом как важнейшей составляющей образовательной стратегии человекоцентризма.

Ключевые слова: единство национального и общечеловеческого идеалов образования, методология, национальное возрождение, человекоцентризм, этнокультурная вариативность, этнометодологический подход, этнопедagogіка.

Summary. Troitskaya T.S., Semikin M.A. Methodological aspects of modern ethno-cultural education. Intense changes in the modern world, the migration process, national reconstruction determines the creation of a single harmonic educational and cultural space. The process of